

Tygodnik Gospodarczy

Rok IV

Poznań, dnia 20 listopada 1948

Nr 47

TREŚĆ: Projekty nowych dekretów podatkowych — Koncesjonowanie handlu (str. 552) — Organizacja służby utrzymania urządzeń fabrycznych (str. 554) — Akcja upłynnienia rezerwów walcowych i stali szlachetnych (str. 558) — Komunikaty i różne wiadomości (str. 559) — Kartoteka: Koncesjonowanie przedsiębiorstw przemysłu gastronomicznego.

Projekty nowych dekretów podatkowych

Podatek dochodowy

Przesłanki, jakimi kierowano się przy ustalaniu projektu nowego dekretu o podatku dochodowym, nie różnią się zasadniczo od tych, które cytowaliśmy przy omawianiu projektu dekretu o podatku obrotowym z tym, że na odcinku podatku dochodowego konieczność nowelizacji wynika nadto z roli, jaką powinien w nowoczesnym Państwie a zwłaszcza w Polsce powojennej odgrywać podatek dochodowy jako regulator dochodu społecznego, spełniający postulat postępowej myśli społecznej, która poprzez powszechny podatek dochodowy dąży do wpływania na odpowiedni podział dochodu społecznego.

Dla tak pojętego podatku dochodowego nie może pozostać rzeczą obojętną rodzaj źródła, z którego podatnik czerpie dochód. Analiza źródeł przychodu pozwala rozróżnić *dochód wypracowany*, do którego osiągnięcia podatnik przyczynia się wysiłkiem wyłącznie osobistym bądź osobistym w przeważającej mierze, przy czym kapitał nie występuje w tym przypadku jako czynnik decydujący oraz dochód, przy którego uzyskaniu zasadniczą rolę odgrywa kapitał.

Zasada rozdziału dochodu społecznego domaga się łagodniejszego opodatkowania dochodów pierwszych, ostrzejszego dochodów drugiego rodzaju i wreszcie pośredniego opodatkowania dochodów, dla uzyskania których równorzędną rolę grają zarówno włożona przez podatnika praca jak i kapitał.

Poza funkcją regulatora dochodu społecznego, podatek dochodowy jest czynnikiem regulującym rozmiary planowej kapitalizacji w sektorze uspołecznionym. Z uwagi na tę funkcję musiały zostać wypracowane odrębne metody i ustalona inna wysokość opodatkowania podatkiem dochodowym podatników sektora uspołecznionego a więc przedsiębiorczości państwowej i samorządowej oraz spółdzielczości.

Wśród podstawowych cech charakteryzujących projekt nowego dekretu na szczególną uwagę zasługuje zróżniczkowanie opodatkowania zarówno w zakresie pojęcia podstawy jak i wysokości opodatkowania dla poszczególnych sektorów życia gospodarczego, a nadto zróżniczkowanie w zakresie opodatkowania sektora nieuspołecznionego i wysokości obciążenia podatkowego w zależności od udziału pracy i kapitału w wypracowaniu dochodu oraz rentowności pracy.

Projekt rozróżnia *pięć grup źródeł przychodów i różną wysokość obciążenia dochodów w tych grupach:*

I — przychody z działalności i twórczości artystycznej, naukowej, literackiej i publicystycznej;

II — drobne rzemiosło;

III — wolne zawody zdrowia i techniczne;

IV — przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe i usługowe, gospodarstwa rolne i pozostałe wolne zajęcia zawodowe i zatrudnienia o celach zarobkowych;

V — przychody z nieruchomości, kapitałów, dzierżawy oraz sprzedaży nieruchomości i praw majątkowych. Poza tym projekt w zasadzie recypuje przepisy dotychczasowe, wprowadzając do nich zmiany bądź redakcyjne bądź merytoryczne, które okazały się konieczne w wyniku praktycznego ich stosowania oraz wywołane nową konstrukcją ustawy.

1. Grupy źródeł przychodów.

Projekt przewiduje następujące grupy źródeł przychodów:

Grupa I.

przychody z działalności artystycznej, literackiej, naukowej i publicystycznej nie opodatkowane podatkiem od wynagrodzeń;

Grupa II.

zakłady rzemieślnicze, zatrudniające najwyżej jednego członka rodziny oraz jednego pracownika najemnego, a gdy chodzi o zakłady cukiernicze, piekarskie, wędliniarskie i złotnicze najwyżej jednego członka rodziny; uczniów zatrudnionych w zakładach rzemieślniczych na podstawie pisemnej umowy o naukę, zarejestrowanej w Izbie Rzemieślniczej, nie uważa się za pracowników; wyodrębnienie drobnego rzemiosła i zaliczenie go do II grupy źródeł przychodów zharmonizowane zostało z klasyfikacją zastosowaną w ustawie z dnia 28 lipca 1948 r. o najmie lokali (Dz. U. P. Nr 36, poz. 259).

Grupa III.

przychody z zajęć zawodowych lekarzy, lekarzy weterynarii, lekarzy dentyków, techników dentystrycznych, felczerów, położnych, pielęgniarzek, inżynierów, architektów i techników.

Grupa IV.

- a) przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe i usługowe,
- b) przedsiębiorstwa rzemieślnicze nie należące do drugiej grupy źródeł przychodów,
- c) zajęcia zawodowe i zatrudnienia o celach zarobkowych nie wymienione w grupie I i III,
- d) gospodarstwo rolne, niezwolnione od podatku,
- e) gospodarstwo rolne użytkowane przez dzierżawcę,

Jeżeli idzie o grupę towarową to całość handlu, włączając w to i handel drobnotowarowy zaliczono do grupy IV źródeł przychodów. Wyodrębnienie handlu drobnotowarowego w praktyce byłoby niewykonalne z uwagi na trudności znalezienia właściwego kryterium podziału, jednocześnie zaś wzięto pod uwagę, że ze względu na rozbudowę aparatu państwowego i spółdzielczego w zakresie zaopatrywania rynku, specjalnie ulgowe traktowanie tej części handlu prywatnego nie znajduje uzasadnienia gospodarczego.

Grupa V.

- a) nieruchomości budynkowe i gruntowe nie stanowiące gospodarstwa rolnego,
- b) przychody osiągnięte z dzierżawy (przychód wydzierżawiającego) — także z wydzierżawienia gospodarstwa rolnego lub jego części; wydzierżawienia pól nie uważa się za wydzierżawienie części gospodarstwa rolnego,
- c) kapitały pieniężne i prawa majątkowe,
- d) sprzedaż przedmiotów i praw majątkowych,
- e) inne źródła nie wymienione w grupach i punktach poprzednich.

2. Przedmiot opodatkowania

Przedmiotem opodatkowania jest *dochód cząstkowy a nadto dochód ogólny*; Dochodem cząstkowym jest obliczona odrębnie w każdej grupie źródeł przychodów suma nadwyżek z poszczególnych źródeł należących do jednej grupy źródeł

przychodów. Dochodem ogólnym jest suma dochodów cząstkowych po potrąceniu niedoborów z tych źródeł przychodów, które dały niedobory, wylączając jednak niedobory ze sprzedaży przedmiotów i praw majątkowych i po odliczeniu wydatków szczególnych.

Wprowadzenie pojęcia dochodu cząstkowego i dochodu ogólnego było konsekwencją omówionego różniczkowania w wysokości obciążenia. Dochodem cząstkowym jest mianowicie suma nadwyżek z poszczególnych źródeł przychodów w ramach jednej grupy. U podatnika, który posiada kilka źródeł przychodów należących do różnych grup, występuje tyle dochodów cząstkowych, do ilu grup należą te źródła przychodów. Dochody cząstkowe opodatkowuje się w przewidzianej dla danych grup wysokości; zaznaczyć należy, że przy ustalaniu dochodu cząstkowego ewentualnie poniesione niedobory z poszczególnych źródeł nie podlegają potrąceniu od nadwyżek. Niezależnie natomiast od opodatkowania dochodów cząstkowych wprowadzone zostaje nadto pojęcie dochodu ogólnego, na który składają się sumy dochodów cząstkowych po potrąceniu niedoborów i po odliczeniu wymienionych w ustawie wydatków szczególnych o charakterze czysto osobistym.

Opodatkowanie dochodu ogólnego według specjalnej skali następuje, gdy przekroczy on 720.000 zł rocznie. W ten sposób następuje zrealizowanie zasady różniczkowania obciążenia podatkiem dochodu w zależności od rodzaju źródła przychodów, a ponadto przez wprowadzenie podatku od dochodu ogólnego stanowiącego czysty dochód pozostający w dyspozycji podatnika spełnia się stawiany podatkowi dochodowemu postulat regulowania kapitalizacji.

3. Koszty uzyskania.

Określone w art. 10 dotychczas obowiązującego dekretu koszty uzyskania uległy zmianie w dwu punktach:

1. Wylączono z prawa dokonywania odpisów na zużycie żywy inwentarz; kosztami uzyskania na tym odcinku pozostają prawidłowe coroczne odpisy na zużycie budynków, maszyn i wszelkiego rodzaju martwego inwentarza.

2. Ograniczono prawo jednorazowego odpisania na użycie tylko do przedmiotów, których wartość nie przekracza 10.000 zł; dotychczasowa możliwość jednorazowego odpisania przez prowadzących księgi handlowe całkowitej wartości przedmiotów, których okres zużycia nie przekracza lat pięciu (bez względu na wysokość kosztu nabycia) została usunięta.

Jeżeli idzie o grupę wydatków, których w myśl art. 11 dotychczas obowiązującego dekretu, nie uważa się za koszty uzyskania, to została ona rozszerzona przez dodanie następujących wydatków, nie ulegających potrąceniu:

1. opustów z ceny udzielanych przez osoby prawne udziałowcom oraz wartości wszelkich nieodpłatnych świadczeń dokonywanych na rzecz tych udziałowców; chodzi tu o zapobieżenie uchyleń się przez osoby prawne od opodatkowa-

nia części zysków rozdzielonych między udziałowców w formie rabatów od cen sprzedażnych;

2. nadwyżek kwot pensyj i wszelkiego rodzaju wynagrodzeń wypłacanych przez podatników ponad normy układu zbiorowego; przepis ten ma na celu stworzenie równych warunków dla wszystkich pracodawców;

3. wkładów oszczędnościowych ponoszonych przez uczestników Społecznego Funduszu Oszczędzania; zamieszczono ten przepis dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych; składki oszczędnościowe w charakteru swego są wydatkiem niepotracalnym.

4. Dochody spółek i spółników.

Dochody komandytariusza, cichego spółnika i udziałowca spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uważa się za dochody z kapitałów. Uczestnictwo w spółce w charakterze cichego spółnika powinno być udowodnione umową pisemną. Postanowienia te odpowiadają w zasadzie treści dotychczasowego art. 16 ze zmianą, że dochody komandytariusza, cichego spółnika i udziałowca spółki z o. o. z uwagi na zróżniczkowanie klasowe podatku zakwalifikowano jako dochody z kapitałów. Jeżeli idzie o dochód z udziału w spółce z o. o., dochód ten był pod rządem dotychczasowych przepisów wolny od podatku. Wprowadzenie tych przepisów spowoduje niewątpliwie ucieczkę od dotychczasowych form spółek z o. o. i ich zamianę na spółki innego rodzaju.

5. Skala podatku od dochodów cząstkowych.

Projektowana skala podatku od dochodów cząstkowych obejmuje dochody od kwoty ponad 120.000 zł do 5.400.000 zł. Podajemy najbardziej charakterystyczne przejścia skali na odcinku progresji:

Kwota dochodu cząstkowego zł:		Stopa podatku %
120.000 do	140.000	5
200.000 „	220.000	9
320.000 „	360.000	13
550.000 „	600.000	22
1.000.000 „	1.200.000	30
1.800.000 „	2.100.000	36
2.400.000 „	3.000.000	40
5.400.000 „	—	50

Od dochodów cząstkowych osiągniętych ze źródeł przychodów należących do Grupy I-szej wymierza się podatek według skali obniżony o 25%. Od dochodów Grupy II-ej wymierza się podatek według skali, obniżony o 20%. Od dochodów Grupy III-ej podatek wymierza się według skali, obniżony o 10%. Dla Grupy IV-tej obowiązuje skala bez żadnych obniżek ani zwyzek. Od dochodów Grupy V-tej pobiera się podatek według skali, podwyższony o 25%, przy czym dochody pozostające poniżej minimum egzystencji, tj. 120.000 zł rocznie podlegają opodatkowaniu w wysokości 4%.

Jeżeli księgami handlowymi podatnika objęte są wyniki ze źródeł przychodów należących do różnych grup źródeł przychodów, sposób zaś prowadzenia ksiąg nie daje możliwości ustalenia wy-

sokości nadwyżek z poszczególnych źródeł, wówczas cały dochód wykazany księgami podlega opodatkowaniu według skali właściwej dla tego źródła przychodów, które należy do najwyższej opodatkowanej grupy źródeł przychodów.

6. Skala dodatkowego podatku od dochodów ogólnych.

Podatnicy, których dochód ogólny przekracza 360.000 zł rocznie, podlegają *nadto* opodatkowaniu od dochodu ogólnego, według osobnej skali. Charakterystyczne stawki wynoszą:

360.000 —	400.000	2 %
400.000 —	450.000	2,5 %
600.000 —	700.000	4,5 %
1.500.000 —	1.800.000	7 %
3.000.000 —	3.600.000	10 %
4.200.000 —	4.800.000	13 %
5.400.000 —	—	15 %

Podatek od dochodu ogólnego wraz z podatkiem od dochodów cząstkowych nie może przekroczyć 70% dochodu ogólnego.

Jeżeli idzie o zniżki rodzinne, to rozmiar ich zachowany został jak w przepisach dotychczasowych ze zmianą granicy dochodu, do której zniżki mają zastosowanie i z tym zastrzeżeniem, że zniżki przysługują tylko od podatku należnego od dochodów cząstkowych osiągniętych z pierwszych czterech grup źródeł przychodów. Do dzieci zaliczono *nadto* dzieci ofiar wojny przyjęte przez podatnika na wychowanie. W zakresie zniżek przysługujących kobiecie podatnikowi, zharmonizowano je z przepisami obowiązującymi w tym zakresie w podatku od wynagrodzeń.

Rozmiar zwyzek zachowano jak w przepisach dotychczasowych ze zmianą granicy dochodu, od której zwyzki mają zastosowanie. Zwyzki stosuje się do łącznej sumy podatku od dochodów cząstkowych i dochodu ogólnego. Najwyższą granicę opodatkowania w przypadku zastosowania zwyzki ustalono na 70% dochodu ogólnego.

7. Zwolnienia podmiotowe i przedmiotowe

Wśród zwolnień podmiotowych zamieszczono nowe zwolnienie dla rolniczych spółdzielni produkcyjnych na warunkach, które określi rozporządzenie Ministra Skarbu. W zakresie zwolnień przedmiotowych zmianie uległo zwolnienie dotyczące udziałów w zyskach lub dywidend, a mianowicie obecnie wolne są od podatku tylko udziały w zyskach lub dywidendy otrzymywane przez podatników podlegających opodatkowaniu według części III (podatnicy sektora uspołecznionego), jeżeli wypłacane są przez osobę prawną, której siedziba lub zarząd znajduje się na obszarze R. P.; zwolnienie to zatem ograniczono tylko do podatnika sektora uspołecznionego. Jeśli idzie o podatników sektora nieuspołecznionego brak jest z punktu widzenia polityki gospodarczej podstaw do zwolnienia jednostki od opodatkowaniu dochodu osiągniętego z udziału w osobie prawnej. Jak już zaznaczyliśmy, spowoduje to masową ucieczkę przede wszystkim od form prawnych spółek z o. o.

8. Opodatkowanie sektora uspołecznionego

A. Spółdzielczość i k. k. o.

Opodatkowaniu podlegają:

1. centrale spółdzielczo-państwowe;
2. spółdzielnie należące do Centralnego Związku Spółdzielczego, wyłączając spółdzielnie kredytowe; poza wymienionymi w punkcie 3;
3. spółdzielnie kredytowe w rozumieniu art. 6 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowym należące do Centralnego Związku Spółdzielczego i odpowiadające następującym warunkom: a) za podstawowy przedmiot przedsiębiorstwa mają udzielanie pożyczek i przyjmowanie wkładów, b) udzielają pożyczek wyłącznie członkom do wysokości ustalonej przez Ministra Skarbu, c) odbiór wpłat na rachunek członków i osób trzecich ograniczają do inkasa weksli i dokumentów, d) czynności bankowe ograniczają do zakresu przewidzianego w art. 91 rozporządzenia Prezydenta R. P. o prawie bankowym, e) osiągają z tytułu pobieranych procentów od pożyczek i od sum lokowanych w związku centrali finansowej przychód stanowiący co najmniej $\frac{2}{3}$ ogólnego przychodu, uzyskanego w roku obrachunkowym;

4. komunalne kasy oszczędności działające na podstawie rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności, które udzielają pożyczek do wysokości ustalonej przez Ministra Skarbu.

Podstawę opodatkowania stanowi suma nadwyżek z poszczególnych źródeł przychodów po potrąceniu niedoborów z pozostałych źródeł z wyjątkiem niedoborów ze sprzedaży przedmiotów i praw majątkowych. Podatek oblicza się według skali dla dochodów częściej obniżony o 25%, nie przekraczający jednak $33\frac{1}{3}\%$ podstawy opodatkowania.

B. Sektor państwowy i samorządowy

Podstawę opodatkowania stanowi zysk bilansowy wynikający z zamknięcia rachunkowego sporządzonego zgodnie z zatwierdzonym planem finansowo-gospodarczym i obowiązującymi przedsiębiorstwo lub majątek przepisami finansowymi. Podatek wynosi 50% zysku. Jeżeli przedsiębiorstwo lub majątek obowiązują ustalone zasady podziału zysku, wówczas podatek wymierza się w wysokości określonej zasadami podziału zysku niemniej jednak niż 10% zysku.

Koncesjonowanie handlu

Sprawa dopłat z tytułu przeniesienia siedziby przedsiębiorstwa

W „Tygodniku Gospodarczym” Nr 34 z dnia 21 sierpnia 1948 r. w artykule „Koncesjonowanie Handlu — Przeniesienie siedziby przedsiębiorstwa oraz zmiana lub rozszerzenie przedmiotu przedsiębiorstwa” wyraziliśmy nasze zdanie co do konieczności uiszczenia dodatkowych opłat przy składaniu podań o udzielenie zezwolenia na **przeniesienie** siedziby przedsiębiorstwa handlowego lub usługowego z miejscowości, w której obowiązuje niższa opłata stosunkowa za zezwolenie, do miejscowości, do której przywiązana jest opłata wyższa. Przykład: właściciel przedsiębiorstwa handlu detalicznego z miasta Ostrowa Wlkp. gdzie w miejscowym urzędzie skarbowym uiszczył już opłatę koncesyjną w wysokości 8% od obrotu osiągniętego w miesiącu czerwcu 1947 roku, pragnie to przedsiębiorstwo przenieść do m. Poznania, gdzie opłata koncesyjna od takiego przedsiębiorstwa wynosi 10% od obrotu osiągniętego w miesiącu czerwcu 1947 r., a więc jest wyższa.

Podkreśliliśmy w powyższym artykule, że sprawa tych dopłat nie jest uregulowana przez autorytatywną wykładnię Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu. Równocześnie wyraziliśmy swój pogląd, że w podobnych wypadkach różnica w opłatach winna być uiszczona we właściwym urzędzie skarbowym jednocześnie ze złożeniem podania o przeniesienie siedziby przedsiębiorstwa i zaświadczenie urzędu skarbowego o uiszczeniu tej różnicy w opłatach winno być dołączone do podania.

Otóż obecnie Ministerstwo Przemysłu i Handlu w piśmie swoim z dnia 23 października 1948 r. Licz. dz. P. H. (V/7/3727/0—29), skierowanym do Biura Koncesjonowania Handlu Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, **nie podzieliło** wymienionego wyżej poglądu i wyjaśniło, że „nie ma podstaw prawnych do pobierania opłat dodatkowych z tytułu przeniesienia przedsiębiorstwa, gdyż rozporządzenia wykonawcze do ustawy z dn. 2 czerwca 1947 r. o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 220) dopłat takich nie przewidują”.

Komunikując powyższe naszym czytelnikom podkreślaliśmy przy tym, że w wypadkach przeniesienia siedziby przedsiębiorstwa z jednego miejsca (miejscowości) do drugiego, żadnych dodatkowych opłat się nie pobiera.

Wykładnia niektórych przepisów o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych

Przy stosowaniu w praktyce rozporządzeń wykonawczych do ustawy z dnia 2 czerwca 1947 r. o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 220) zachodziła nieraz potrzeba uzyskania autorytatywnej wykładni poszczególnych przepisów z uwagi na ich często niezupełnie jasne, lub wyczerpujące brzmienie.

Jednym z takich i to bardzo ważnych przepisów jest przepis § 9 ust. 1. rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22 sierpnia 1947 r.

wydanego w porozumieniu z Ministrami Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych o właściwości władz przemysłowych oraz o trybie i warunkach udzielania zezwoleń na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 311). Przepis § 9 ust. 1 brzmi następująco: „Zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa nie mogą być przedmiotem obrotu. Zawarcie umowy spółki jawnej lub spółki na podstawie kodeksu zobowiązań nie ma wpływu na prawa i obowiązki posiadacza zezwolenia, które przewidziane są w rozporządzeniu niniejszym”.

Z przepisu tego w praktyce nasuwają się takie np. zagadnienia, jak pytania: 1. czy w przypadku fuzji przedsiębiorstw, które już uiszczyły wymagane opłaty, sfuzjowana spółka ma obowiązek ponownego uiszczenia opłaty za udzielenie zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa handlowego?, 2. czy w razie zmiany zarządcy spółki z ogr. odp., należy się ponowna opłata koncesyjna i w jakiej wysokości? Na te pytania, które skonkretyzowało i postawiło Ministerstwo Skarbu, odpowiedzi udzieliło Ministerstwo Przemysłu i Handlu pismem z dnia 6 października 1948 r. Licz. dz. DPH/V/pr/3573. Odpowiedź ta jest autorytatywną wykładnią części rozporządzenia z dn. 22 sierpnia 1947 r., przeto w dalszym ciągu odpowiedź tę przytoczymy, załączając do niej krótki komentarz.

Otóż Ministerstwo Przemysłu i Handlu stwierdza, że przewidziane w ustawie z dnia 2 czerwca 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 220) „zezwolenia są udzielane na wykonywanie określonych czynności handlowych (np. handel skórami, papierem, zbożem itp.):

- a) osobom fizycznym,
- b) spółkom nie posiadającym osobowości prawnej,
- c) osobom prawnym,

i że opłaty należą się za zezwolenia”.

Jest to założenie wynikające jasno z przepisów ustawy i rozporządzeń wykonawczych do niej, na tle którego bazuje się dalsza wykładnia Ministerstwa Przemysłu i Handlu, co do przepisu § 9 ust. 1. wymienionego wyżej rozporządzenia.

Ad a) „1. W przypadku, gdy dwie osoby fizyczne, z których każda posiadała zezwolenie, zawierają między sobą spółkę, nie jest wymagane nowe zezwolenie”.

Z powyższego wynika, że kupcy jednoosobowi, posiadający każdy oddzielne zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa, mogą łączyć się w spółki bez potrzeby uzyskania nowego zezwolenia, a więc i bez potrzeby uiszczenia nowej opłaty koncesyjnej.

„2. Jeżeli osoba fizyczna, która posiadała zezwolenie, przyjmuje jako spółnika osobę, która nie posiadała zezwolenia, również nowe zezwolenie nie jest potrzebne, jednakże do reprezentowania przedsiębiorstwa uprawniony jest tylko ten spółnik, który zezwolenie uzyskał. W przypadku wystąpienia ze spółki spółnika, posiadającego zezwolenie, drugi spółnik przedsiębiorstwa prowadzić już nie może”.

Przekładając powyższe na język handlowy, stwierdzamy, że kupiec jednoosobowy, posiadający zezwolenie na prowadzenie swego przedsiębiorstwa może przyjąć spółnika nie posiadającego zezwolenia, bez potrzeby uzyskania nowego zezwolenia i uiszczenia nowych opłat, jednak ten spółnik nie będzie mógł reprezentować firmy i w wypadku ustąpienia spółnika, posiadającego zezwolenie, przedsiębiorstwo winno być zlikwidowane.

Powyższa interpretacja jest konsekwentnym rozwinięciem zasady wyrażonej w § 1 ust. 1. wyżej wymienionego rozporządzenia.

Ad b) 1. Zezwolenie udzielone spółce jawnej lub utworzonej na podstawie kodeksu zobowiązań uprawnia wszystkich spółników, którym zostało wydane, do prowadzenia przedsiębiorstwa wyłącznie na wspólny rachunek. Zezwolenie wygasa w przypadku rozwiązania spółki (art. 112 kodeksu handlowego), natomiast w przypadku ustąpienia spółnika (art. 118 § 2. i art. 119 kod. handl.) pozostali spółnicy nie potrzebują starać się o nowe zezwolenie. Zasadę tę stosuje się odpowiednio, gdy spółka składa się tylko z 2-ch osób, a spółnik ustępujący ze spółki składa oświadczenie, że zrzeka się prawa prowadzenia przedsiębiorstwa”.

Wyjaśniamy przy tym, że rozwiązanie spółki w myśl art. 112 kod. handl. następuje:

z przyczyn, przewidzianych w umowie spółki, na skutek zgody wszystkich spółników, z powodu ogłoszenia upadłości spółki, wobec śmierci spółnika lub ogłoszenia jego upadłości,

skutkiem wypowiedzenia,

skutkiem orzeczenia przez wyrok sądowy.

Aczkolwiek w myśl art. 118 § 1. kod. handl. każdy spółnik może żądać z ważnych powodów rozwiązania spółki wyrokiem sądowym, to jednak w myśl § 2 tegoż artykułu 118 kod. handl., jeżeli ważny powód zachodzi w osobie jednego ze spółników, sąd może na wniosek spółników pozostałych orzec, że spółnik, w którego osobie zaszedł ważny powód, ustępuje ze spółki. W tym więc wypadku nie następuje rozwiązanie spółki.

Nie następuje również rozwiązanie spółki, lecz jedynie ustąpienie spółnika w przypadkach wymienionych w art. 119 kod. handl. Mianowicie, pomimo śmierci lub upadłości spółnika oraz pomimo wypowiedzenia, dokonanego przez spółnika lub jego wierzyciela osobistego, spółka trwa nadal pomiędzy pozostałymi spółnikami, jeżeli tak stanowi umowa spółki lub pozostali spółnicy tak się ułożą. Układ taki powinien nastąpić w przypadku śmierci lub upadłości bezzwłocznie, w przypadku zaś wypowiedzenia przed upływem terminu wypowiedzenia. W przeciwnym razie spadkobienicy, zarządca masy upadłości, spółnik, który wypowiedział, bądź też jego wierzyciel osobisty żądając się mogą przeprowadzenia likwidacji.

„2. W przypadku połączenia się dwóch spółek jawnych lub utworzonych na podstawie kodeksu zobowiązań albo w przypadku przystąpienia do spółki nowego spółnika, stosuje się odpowiednio zasady pod pkt. a 1) i a2), tzn., że do reprezentowania połączonych spółek uprawnieni są

wyłącznie ci spółnicy, którym udzielone zostało zezwolenie".

A więc w wypadku połączenia się firm, które są spółkami jawnymi lub spółkami cywilnymi, a które już posiadają oddzielne zezwolenie, nie trzeba uzyskiwać zezwolenia nowego ani uiszczać nowych opłat, ponadto zaś spółnicy, nie posiadający zezwolenia mogą być w firmach, lecz nie mogą firmy połączonej reprezentować.

Ad c) „1. Zmiana zarządców a nawet udziałowców nie ma wpływu na uprawnienia osoby prawnej do prowadzenia przedsiębiorstwa. W razie fuzji 2-ch osób prawnych należy rozróżnić przypadki, kiedy powstaje nowa osoba prawna (np. art. 283 pkt. 2 kod. handl.) i kiedy nowa osoba prawna nie powstaje (np. art. 283 pkt. 1 kod. handl.) W pierwszym przypadku nowe zezwolenie jest konieczne, w drugim niepotrzebne.

Jeżeli do istniejącej spółki jawnej lub na podstawie kodeksu zobowiązań przystępuje spółnik, który zezwolenia nie posiadał (a także w przypadku wymienionym w pkt. a — 2), spółnik nie posiadający zezwolenia pozbawiony jest prawa reprezentowania przedsiębiorstwa i może wobec tego życzyć sobie, aby zezwolenie zostało rozszerzone również na jego osobę. W tym przypadku uważać należy, że nowy spółnik stara się o zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa i wobec tego wnieść powinien podanie i uiścić opłaty w wysokości odpowiadającej stosunkowej części obrotu, który spółka osiągnęła wzgl. osiągnie".

Rozróżnić tu należy następujące przypadki: zmiana zarządców i udziałowców, jeśli nie zmieni się osoba prawna, nie wymaga się uzyskania nowego zezwolenia i uiszczenia nowych opłat;

przy fuzji dwóch spółek, które są osobami prawnymi, może powstać nowa osoba prawna i wówczas potrzebne jest nowe zezwolenie oraz uiszczenie nowych opłat. Jeśli nowa osoba prawna nie powstaje, nowe zezwolenia

i opłaty nie są potrzebne. Przykładem fuzji osób prawnych mogą służyć przepisy o łączeniu się spółek z ogr. odp. ujęte w art. 283 pkt. 1 i 2 kod. handl., na które powołuje się wykładnia Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Otóż nowa osoba prawna nie powstaje, jeśli połączenie spółki z ogr. odp. zostaje dokonane przez przeniesienie całego majątku spółki (przejętej) na inną (przejmującą) wzamian za udziały, które spółka przejmująca przyznaje spółnikom spółki przejętej. Natomiast nowa osoba prawna powstaje, jeśli połączenie spółek z ogr. odp. zostaje dokonane przez zawiązanie nowej spółki z ogr. odp., na którą przechodzi majątek wszystkich łączących się spółek w zamian za udziały nowej spółki; przystąpienie do spółki jawnej lub spółki cywilnej, które są osobami prawnymi, spółnika, który nie posiada zezwolenia, daje temu spółnikowi możliwość uzyskania prawa reprezentowania spółki tylko w tym wypadku, jeśli wnieś on podanie i uiści opłaty w wysokości odpowiadającej stosunkowej części obrotu, który spółka osiągnęła w miesiącu czerwcu 1947 r. lub osiągnie, jeśli chodzi o przedsiębiorstwa uiszczające opłaty w stosunku do obrotów przypuszczalnych, ustalanych przez właściwe urzędy skarbowe.

Na zakończenie należy podkreślić, że wszystkie wymienione wyżej wyjaśnienia nie zwalniają osób zainteresowanych od obowiązku zgłoszenia zaszytych zmian w składzie osobowym firmy władzy przemysłowej, właściwej do udzielenia zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa. Zgłoszenie takie winno być dokonane właściwej władzy przemysłowej za pośrednictwem Izby Przemysłowo-Handlowej. Zgłoszenie winno być zaopatrzone w znaczek stemplowy o wartości 50,— zł, każdy zaś załącznik do zgłoszenia — w znaczek stemplowy o wartości 5,— zł.

B. G.

Organizacja służby utrzymania urządzeń fabrycznych

II.

Dążeniem więc naszym musi być redukcja kosztów utrzymania. Jak to osiągnąć? Przede wszystkim musimy mieć pewność, że dane urządzenie jest zawsze zdadne do użytku, a następnie starać się, aby ilość wypadków uszkodzeń była minimalna. Normalnym zjawiskiem fabrycznym jest, że obsługa maszyn i urządzeń bywa niedostatecznie wyszkolona i nie potrafi należycie obchodzić się i pracować na danych maszynach.

W przeważającej części, uszkodzenia, zatrzymujące maszynę są spowodowane najpierw jakimś małym błędem. Wystarczy na przykład, aby rozluźniły się śruby, aby w następstwie któraś z nich wyleciała i spowodowała zatarcie się wałka lub zgięcie czy nawet złamanie. Już jest poważniejszy remont. Takich przykładów można mnożyć tysiące w codziennym życiu fabrycznym. Tych wszystkich napraw, niespodziewanych przerw i kosztownych remontów z łatwością można unik-

nąć. Ciągłe i regularne sprawdzanie wszystkich urządzeń, natychmiastowe usuwanie usterek, przeważnie w drodze zamiany części mało kosztownych, przy minimalnym nakładzie robocizny daje gwarancję redukcji do minimum wypadków przerw w pracy i pewność stałego dobrego stanu użytkowego urządzeń.

Jeśli do tego dodamy wyszkolenie robotników pod względem należytego obchodzenia się i zgłaszania zaobserwowanych najdrobniejszych nawet usterek do organu inspekcji, to w ten sposób stworzymy współpracę tych ludzi i poczucie współodpowiedzialności. A więc, jak już mówiliśmy, plan obchodu, terminarz rewizji i badań, program i instrukcje badania, oto narzędzia pracy organu inspekcji fabrycznej. W wyniku tej pracy właściwa organizacja wymaga, aby w rękach tych ludzi, powołanych do wykonywania inspekcji, znajdowała się decyzja co do wymiany części,

Koncesjonowanie przedsiębiorstw ¹⁾

przemysłu gastronomicznego

Przedsiębiorstwa przemysłu gastronomicznego z mocy prawa przemysłowego (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 468 z 1927 roku z późniejszymi zmianami) oraz z mocy dekretu z dnia 30 listopada 1945 r. o koncesjonowaniu przedsiębiorstw przemysłu gastronomicznego (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 322), wolno prowadzić dopiero po uzyskaniu koncesji. Jest to tak zwana koncesja szczególna, którą należy posiadać niezależnie od uzyskania zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstwa z mocy ustawy z dnia 2 czerwca 1947 roku o zezwoleniach na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i zawodowe wykonywanie czynności handlowych (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 220).

Dekret z dnia 30 listopada 1945 r. zalicza do przemysłu gastronomicznego następujące przedsiębiorstwa: restauracje, bary, bufety, pasztecarnie, kawiarnie, cukiernie, winiarnie, stołówki i jadłodajnie.

Na podstawie wymienionego wyżej dekretu z dnia 30 listopada 1945 r. Minister Aprowizacji i Handlu wydał rozporządzenie z dnia 23 lutego 1946 r. w sprawie wykonania dekretu z dnia 30 listopada 1945 r. o koncesjonowaniu przedsiębiorstw przemysłu gastronomicznego (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 83). Rozporządzenie to weszło w życie w dniu 17 kwietnia 1946 r.

Zasadniczo prowadzenie przemysłu gastronomicznego regulują przepisy prawa przemysłowego, chyba że przepisy dekretu z dnia 30 listopada 1945 r. oraz rozporządzenia z dnia 23 lutego 1946 r. stanowią inaczej.

Ponieważ przepisy prawa przemysłowego są przepisami ogólnymi, stosującymi się również do szeregu innych przedsiębiorstw, więc w praktyce przepisy rozporządzenia z dnia 23 lutego 1946 r. stanowią podstawę i źródło norm prawnych, do których trzeba się odnosić przy uzyskaniu koncesji. Rozporządzenie to przeto będzie w dalszym ciągu przez nas szczegółowo streszczone.

Rozporządzenie odróżnia następujące rodzaje przedsiębiorstw przemysłu gastronomicznego: restauracja, bar, bufet, pasztecarnia, kawiarnia, cukiernia, winiarnia-piwiarnia, pokoje gościnne przy handlu win, wódek itd., herbaciarstwa i jadłodajnia.

1. **Restauracja** — jest to przedsiębiorstwo gastronomiczne, które wydaje do spożycia na miejscu przy sto-

Koncesjonowanie przedsiębiorstw 2)

przemysłu gastronomicznego

likach gorące i zimne potrawy i napoje oraz posiada oprócz pokoju bufetowego:

- a) co najmniej jedną salę odpowiednio urządzoną i umeblowaną z możliwością spożywania potraw przynajmniej przy 10 stolikach,
- b) kuchnię i skład na produkty w specjalnych pomieszczeniach,
- c) toalety damską i męską,
- d) oświetlenie elektryczne, jeżeli w danej miejscowości istnieje sieć elektryczna, przeznaczona do publicznego użytku,
- e) wodociąg i kanalizację, jeżeli w danej miejscowości istnieje sieć wodociągowa i kanalizacyjna, przeznaczona do publicznego użytku,
- f) umywalnię,
- g) szatnię.

2. **Bar** — jest to przedsiębiorstwo gastronomiczne, które wydaje gorące i zimne potrawy oraz napoje do spożywania na miejscu oraz posiada:

- a) pokój bufetowy odpowiednio urządzony,
- b) kuchnię i skład na produkty w specjalnych na ten cel pomieszczeniach,
- c) toaletę,
- d) i e) oświetlenie elektryczne oraz wodociąg i kanalizację w miejscowościach wymienionych wyżej w pkt. 1 pod d) i e).

3. **Kawiarnia** — jest to przedsiębiorstwo gastronomiczne, które przeznaczone jest do spożywania na miejscu przekąsek zimnych i gorących, słodczy, ciast oraz napojów i posiada:

- a) co najmniej jedną salę odpowiednio urządzoną i umeblowaną z możliwością spożywania przy stolikach,
- b) kuchnię i skład na produkty w specjalnych na ten cel pomieszczeniach,
- c) toalety damską i męską,
- d) i e) oświetlenie elektryczne oraz wodociąg i kanalizację w miejscowościach wymienionych wyżej w pkt. 1 pod d) i e),
- f) umywalnię,
- g) szatnię.

Koncesjonowanie przedsiębiorstw 3)

przemysłu gastronomicznego

4. **Cukiernia** — jest to przedsiębiorstwo gastronomiczne, którego zadaniem jest sprzedaż wyrobów cukierniczych i słodczy oraz sprzedaż takich napojów, jak kawa, herbata, mleko, woda sodowa, lemoniada, czekolada, kefir, do spożycia na miejscu. Cukiernia powinna posiadać:

- a) pokój bufetowy odpowiednio urządzony,
- b) i c) oświetlenie elektryczne oraz wodociąg i kanalizację w miejscowościach wymienionych wyżej w pkt. 1 pod d) i e).

5. **Bufet** — jest to przedsiębiorstwo gastronomiczne, znajdujące się na dworcach kolejowych, autobusowych, lotniskach, przystaniach, teatrach, kinach, salach widowiskowych, klubach itp., wydające do spożycia na miejscu gorące i zimne potrawy i napoje.

6. **Paszteciarnia** — jest to przedsiębiorstwo gastronomiczne, które poza sprzedażą na zewnątrz wydaje do spożycia na miejscu potrawy zimne i gorące oraz napoje i odpowiada warunkom przewidzianym wyżej w pkt. 2 pod a), b), d), e).

7. **Winiarnia—piwiarnia, pokoje gościnne przy handlu win i herbaciarnia** — są to przedsiębiorstwa, które poza sprzedażą napojów i artykułów spożywczych na zewnątrz, wydają do spożycia na miejscu gorące i zimne potrawy i napoje, przy czym posiadają odpowiednio urządzone pokoje i odpowiadają warunkom, przewidzianym w pkt. 1 pod b), c), d), e), f), g).

8. **Jadłodajnia** — jest to przedsiębiorstwo gastronomiczne, które wydaje śniadania, obiady i kolacje i posiada co najmniej jeden pokój z ogólnym stołem, bądź oddzielnymi stolikami do spożycia na miejscu oraz odpowiednio urządzoną kuchnię.

Wszystkim wymienionym wyżej przedsiębiorstwom gastronomicznym wolno używać w zewnętrznym oznaczeniu przywiązanych do nich nazw jedynie w tym wypadku, jeżeli odpowiadają one warunkom, wyszczególnionym co do każdego z nich oddzielnie wyżej pod pkt. 1 — 8.

Przedsiębiorstwa gastronomiczne mogą być łączone w ten sposób, jak np. restauracja—bar, cukiernia—ka-

Koncesjonowanie przedsiębiorstw ⁴⁾

przemysłu gastronomicznego

wiarnia itp., pod warunkiem, że nazwa połączona będzie zewnętrzną.

Którerekolwiek z wyżej wymienionych przedsiębiorstw gastronomicznych wolno prowadzić jedynie na podstawie uzyskanej koncesji, przy czym pod tym względem należy rozróżnić dwie grupy przedsiębiorstw a mianowicie:

A. Przedsiębiorstwa istniejące w dniu 17 kwietnia 1946 r., tj. w dniu wejścia w życie rozporządzenia Ministra Apropowizacji i Handlu z dnia 23 lutego 1946 roku i

B. Przedsiębiorstwa powstałe po tym terminie.

Ad A. Przedsiębiorstwa wymienione pod A. obowiązane były w ciągu dwóch miesięcy, począwszy od dnia 17 kwietnia 1946 roku wystąpić do właściwego **urzędu wojewódzkiego** lub **zarządu miejskiego**, jako władzy przemysłowej I instancji (w danym wypadku), z wnioskiem o udzielenie koncesji. Władzą odwoławczą (władzą II instancji) w tych wypadkach było Ministerstwo Przemysłu i Handlu (uprzednio Ministerstwo Apropowizacji i Handlu). Postępowanie dalsze władz przemysłowych w powyższych wypadkach było następujące:

Władze te zasięgały o wnioskodawcach opinii właściwych terenowych rad narodowych i związków zawodowych pracowników gastronomicznych, a następnie przedkładały wnioski specjalnie utworzonym w tym celu komisjom opiniodawczym w składzie następującym:

1. delegata urzędu wojewódzkiego a w miastach Warszawie i Łodzi — zarządu miejskiego, który to delegat przewodniczył komisji,
2. przedstawiciela wojewódzkiej rady narodowej,
3. przedstawiciela okręgowej komisji związków zawodowych,
4. przedstawiciela okręgu związku rewizyjnego spółdzielni R. P., do opiniowania podań spółdzielni,
5. przedstawiciela właściwej izby przemysłowo-handlowej.

Ad B. Przedsiębiorstwa wymienione wyżej pod B. w stosunku do rozporządzenia z dnia 23 lutego 1946 roku są przedsiębiorstwami nowymi. Władzą przemysłową I instancji jest dla nich starostwo powiatowe a w miastach

Koncesjonowanie przedsiębiorstw 5)

przemysłu gastronomicznego

wydzielonych oraz w Warszawie i Łodzi — zarządy miejskie. Władzą zaś odwoławczą II instancji są urzędy wojewódzkie a w Warszawie i Łodzi — Ministerstwo Przemysłu i Handlu (uprzednio Ministerstwo Apropowizacji i Handlu).

Urzędy wojewódzkie a w miastach Warszawie i Łodzi — zarządy tych miast, po zasięgnięciu opinii właściwych terenowych rad narodowych, izb przemysłowo-handlowych oraz branżowych zrzeszeń przemysłu gastronomicznego ustalają ilość koncesji na **wszelkiego** rodzaju przedsiębiorstwa gastronomiczne na obszarze danego województwa albo miasta, przy czym ogólna ilość koncesji nie może przekraczać stosunku: jedno przedsiębiorstwo na tysiąc mieszkańców. Przedsiębiorstwa o połączonych nazwach (restauracja—bar itp.) zalicza się przy tym do jednej z wymienionych wyżej pod 1 — 8 grup przedsiębiorstw. W miastach o ludności powyżej 100.000 mieszkańców stosunek ilości koncesji do do liczby mieszkańców nie może przekraczać: jedno przedsiębiorstwo na osmiuset mieszkańców. Stosunek ten w obu wymienionych wyżej wypadkach może zmienić Minister Przemysłu i Handlu ze względów gospodarczo uzasadnionych.

Koncesja jest wydawana na czas nieograniczony i jest osobistym uprawnieniem ubiegającego się o koncesję, czyli że nie może być ani odstępowana ani wydzierżawiona osobie innej bez zgody władzy udzielającej koncesji. Mogą być również udzielane koncesje sezonowe lub ograniczone pod względem czasu trwania. Takie koncesje mogą być wydawane przedsiębiorstwom gastronomicznym w miejscowościach uzdrowiskowych i letniskowych, jak również w czasie organizowania imprez dożynkowych (np. Targi, Wystawy itp.).

Kolejność pierwszeństwa przy uzyskaniu koncesji na prowadzenie przedsiębiorstwa gastronomicznego jest następująca:

- a) stowarzyszenia wyższej użyteczności,
- b) związki samopomocowe uczestników walki o niepodległość,
- c) spółdzielnie spożywców,

Koncesjonowanie przedsiębiorstw ⁶⁾

przemysłu gastronomicznego

- d) spółdzielnie pracy,
- e) inne osoby prawne i fizyczne.

Osoba ubiegająca się o uzyskanie koncesji powinna odpowiadać następującym warunkom:

- a) mieć fachowe przygotowanie lub praktykę w zakresie prowadzenia przedsiębiorstwa gastronomicznego,
- b) wskazać odpowiednie pomieszczenie.

Jeżeli o koncesję ubiega się osoba prawna, winna ona ustanowić kierownika przedsiębiorstwa, który z kolei winien odpowiadać warunkom, wymienionym pod a).

Podanie o udzielenie koncesji składa się do starostwa powiatowego (referat przemysłu i handlu) a w miastach wydzielonych z powiatów oraz w Warszawie i Łodzi — do zarządów tych miast.

Podanie winno zawierać: a) nazwę przedsiębiorstwa, b) rodzaj przedsiębiorstwa, c) miejsce, w którym przedsiębiorstwo ma być uruchomione, d) nazwisko i imię właściciela przedsiębiorstwa, e) nazwisko i imię kierownika, jeśli właścicielem jest osoba prawna. Ponadto do podania należy dołączyć: a) dowód, stwierdzający posiadanie przez kandydata przygotowania fachowego lub praktyki zawodowej i b) szczegółowy plan przeznaczony na przedsiębiorstwo pomieszczenia oraz opis istniejących lub projektowanych urządzeń, c) zgodę właściwych władz na prowadzenie przedsiębiorstwa, jeżeli претендент ubiega się o koncesję na bufet na dworcach kolejowych lub lotnicznych. Władza przemysłowa przed udzieleniem koncesji ubiegającemu się o nią (z wyjątkiem stowarzyszeń wyższej użyteczności oraz związków samopomocowych uczestników walk o niepodległość) zasięga opinii: a) jeżeli o koncesję ubiega się spółdzielnia — okręgu związku rewizyjnego, b) jeżeli o koncesję ubiega się osoba, należąca do cechu cukierników — izby rzemieślniczej, c) jeżeli o koncesję ubiegają się inne osoby fizyczne lub prawne — izby przemysłowo-handlowe i fachowego zrzeszenia zawodowego branży gastronomicznej, należącego do Rady Naczelnej Zrzeszeń Kupieckich R. P. Jeżeli o koncesję ubiega się członek związku zawodowego pracowników branży gastronomicznej, władza przemysłowa ponadto zasięga o nim opinii związku.

Koncesjonowanie przedsiębiorstw 7)

przemysłu gastronomicznego

Po uzyskaniu koncesji należy przedsiębiorstwo gastronomiczne uruchomić w przeciągu trzech miesięcy od dnia doręczenia koncesji, gdyż w przeciwnym wypadku koncesja wygasa i jedynie z ważnych względów gospodarczych władza udzielająca koncesji może ten termin przedłużyć.

Na zakończenie należy wyjaśnić, że wymienione niżej przedsiębiorstwa **nie podlegają** przepisom omówionego wyżej rozporządzenia z dnia 23 lutego 1946 roku, a więc nie mają obowiązku ubiegania się o uzyskanie koncesji dla prowadzenia przedsiębiorstw przemysłu gastronomicznego:

- a) stołówki i jadalnie, prowadzone przez urzędy i instytucje państwowe lub samorządowe, organizacje polityczne, spółdzielnie lub związki; spółdzielnie (spółdzielnie otwarte), których działalność handlowa obejmuje poza członkami wszystkich zgłaszających się, jak również stołówki i jadalnie, prowadzone przez przedsiębiorstwa prywatne; te stołówki i jadalnie mogą żywić wyłącznie pracowników swoich urzędów, instytucji, organizacji i przedsiębiorstw oraz członków rodzin tych pracowników i nie mogą poza tym być dostępne dla osób postronnych,
- b) stołówki i jadalnie, prowadzone przez spółdzielnie, których działalność handlowa obejmuje tylko członków (spółdzielnie zamknięte); te stołówki i jadalnie mogą żywić wyłącznie własnych członków i pracowników oraz członków ich rodzin i nie mogą poza tym być dostępne dla osób postronnych,
- c) stołówki i jadalnie, prowadzone przez instytucje charytatywne i społeczne, żywiące podopiecznych własnych pracowników i członków ich rodzin i nie będące dostępnymi dla osób postronnych,
- d) probiernie kawy, herbaty i wina przy sklepach handlujących takimi artykułami, pod warunkiem, że nie wydają one do spożycia na miejscu żadnych innych artykułów,
- e) zakłady cukiernicze, prowadzone przez osoby, posiadające własne warsztaty cukiernicze, jeżeli zakłady te działają na podstawie karty rzemieślniczej zgodnie

Koncesjonowanie przedsiębiorstw 8)

przemysłu gastronomicznego

z przepisami prawa przemysłowego, pod warunkiem, że sprzedają one na zewnątrz i wydają do spożycia na miejscu jedynie własne wyroby wyłącznie przemysłu cukierniczego,

- f) punkty sprzedaży, przeznaczone do spożycia na miejscu mleka lub napojów takich jak lemoniada, pod warunkiem, że nie wydają one do spożycia żadnych innych wyrobów, ani artykułów poza mlekiem oraz lemoniadą.

wystawiania zapotrzebowań napraw oraz wymiany części zamiennych.

Przejdźmy teraz do sprawy wykonywania pracy inspekcyjnej, tzn. częstotliwości rewizji, planu pracy i kontroli jej wykonania.

Częstotliwość rewizji określa się na podstawie rodzaju urządzenia i warunków, w jakich ono pracuje. Na przykład częstotliwość rewizji silników elektrycznych zależy od obecności i wielkości kurzu w danych miejscach pracy. W odlewniach, fabrykach włókienniczych, cementowniach itp. kontrolować silniki należy co najmniej raz na tydzień. Badanie budynków fabrycznych odbywa się przeważnie raz na pół roku (na jesień i na wiosnę). Notuje się stan dachów, murów, ram okiennych, drzwi, wentylacji, uszczelnień i wszystkich innych elementów składowych. Ustaliliśmy dla wszystkich pozycji inwentarza, jak często należy je kontrolować, nietrudno jest już ułożyć plan pracy inspekcji.

Mając powyższe dane, następnie rozplanowanie urządzeń w terenie, przydział danego urządzenia do jednej z zasadniczych grup utrzymania — budowlanej, mechanicznej czy elektrycznej — możemy ustalić kolejność badania poszczególnych obiektów, dochodząc do zupełnie ścisłych dziennych zadań dla poszczególnych kontrolerów, a dalej ich niezbędną ilość. Każda nowa pozycja inwentarza z łatwością już wchodzi w raz ustalony plan pracy.

Karty inwentarza, ułożone w kartotece o widocznych dolnych brzegach, dają możliwość stosowania sygnalizacji, ułatwiającej każdego dnia ustalenie zadania inspekcji. Na podstawie tej kartoteki wyjmujemy się rejestry (dodatkowe arkusze do zasadniczej karty inwentarzowej), wręczając je odpowiednim kontrolerom. Wyjęcie takiej karty rzuca się w oczy w kartotece w postaci długiego, czerwonego pasa. Przed końcem dnia pracy, rejestry te wracają z adnotacją kontrolera o dokonanej inspekcji. W wypadkach potrzeby wydania zlecenia na poważniejszy remont — służą one za podstawę do takiego polecenia; drobne natomiast reperacje wykonane od ręki są odnotowywane na rejestrze przez kontrolera w formie Nr karty pracy zbiorowej. Po otrzymaniu, po dokonanej wypłacie, takiej karty, biuro utrzymania z łatwością może wpisać koszty do właściwego rejestru. W ten sposób kartoteka kontroluje pracę inspekcji i pilnuje, aby codzienne zadanie było zawsze wykonane.

Poniżej podajemy szereg przykładów, jak wyglądać winna praca inspekcji służby utrzymania i

jak winny być opracowane podstawowe dane, wzorce itp.

Budynki: Zewnętrzne ściany podlegają badaniu na pęknięcia i dziury, uszkodzenia naokoło okien i drzwi, dalej stan izolacji części stalowych i drewnianych. Badanie dachów i ich stan, badanie kominów i wyciągów wentylacyjnych. Te wszystkie roboty muszą być wykonane w lecie i dlatego też inspekcja musi się odbyć natychmiast po skończonej zimie, aby odpowiednio rozplanować prace murarskie, dekarские, blacharskie, malarskie, stolarskie itp. Wczesną jesienią musi nastąpić powtórna kontrola robót wykonanych, tak aby ewentualne poprawki albo nowe uszkodzenia mogły być wykonane przed nastaniem pory deszczowej i zimy.

Do tego działu inspekcji należeć będą oczywiście wszelkie urządzenia podwórzowe, mury okalające, parkany, bramy itp. jak również i wszystkie roboty gruntowe.

W czasie inspekcji należy notować zachowanie się różnych materiałów, użytych w poprzednich latach i ich użyteczność pod względem długotrwałości, wartości i wydajności. W ten sposób uzyskuje się cenny informator na przyszłość w zakresie stosowania odpowiednich materiałów budowlanych, malarskich itp. Równocześnie z zewnętrzną inspekcją budynków przeprowadza się kontrolę wewnętrzną. Należy obejrzeć stan podłóg, klatek schodowych, ścian, sufitów i stropów, konstrukcji nośnych, drzwi, okien. Dalej urządzenia wodociągowe, kanalizacyjne, ogrzewnicze itd. Przy wszelkich przewodach biegnących pod ziemią należy mieć rysunki ich dyslokacji, aby było łatwo się do nich dostać. Na zasadzie doświadczenia paroletniego i notowanych skrupulatnie wszelkich obserwacji w kartach inwentarzowo-rejestrowych, stwarza się stopniowo wyrażne instrukcje i plany każdego najdrobniejszego nawet remontu budowlanego, dającego nie tylko wzorce i metody prowadzenia roboty, ale i czas ich trwania, rodzaj i gatunki materiałów, jakie należy stosować kiedy dane roboty przeprowadzać, aby nie hamować normalnego biegu produkcji itd.

Pasy pędne: Należy badać, czy pasy nie są przeciążane, czy nie są zbyt luźne, czy nie są uszkodzone, czy łączniki pasowe są w dobrym stanie. Dalej czy w miejscach wilgotnych, mokrych, nasyconych parą nie stosuje się pasów skórzanych a z innych impregnowanych materiałów. Czy stan zapasowych pasów jest dostateczny. Kontroler pasów prowadzi specjalną kartotekę kontroli pasów, która winna wyglądać tak, jak wskazuje poniższy schemat.

Karta kontroli pasa							Miejsce założenia	
Data założenia	Materiał	Długość	Szerokość	Grubość	Zródło nabycia	Warunki pracy	Sposób zdjęcia	Uwagi

Gospodarka smarowa: Powszechnie stosowana metoda, że każdy robotnik smaruje swoją maszynę lub pędnię, daje zwykle fatalne rezultaty, gdyż nie dba on o to, łatwo zapomina i w rezultacie

psuje łożyska i części maszyn, które wymagają smarów. Jeśli wydziela się gospodarce smarową, oddając ją w ręce służby utrzymania, to w pierwszym rzędzie należy przeprowadzić badanie czasu.

Tę robotę należy przeprowadzić w stosunku do wyznaczonych smarowników przy różnych łożyskach, redukcjach, pędniach itp., notując czas potrzebny na przesmarowanie jednostki. Dalej należy ustalić warunki, w jakich różne łożyska działają a więc: zewnętrzną temperaturę, kurz, ilość obrotów itp. Do czasu samego smarowania należy dodać przejście między maszynami, wejście na górę do pędni i zejście. Tak zebrany materiał układa się w tabelę. Wreszcie ustala się plan kolejności smarowania.

Tabela smarowania			
Jednostka smarowa	Opis czynności	Rodzaj smaru	Czas

Następnie określamy normy ilościowe smarów, aby nie było przeoliwienia i strat w materiale smarowym. Mając te dane układa się plan pracy, z którego wynika ilość smarowników i porządek oraz kolejność smarowania. Te dane ujmuje się w tabelę:

Tabela pracy smarowniczej								
Urządzenie	Typ smarownicy	Punkty	Wzorzec min na punkty	Całkowita ilość smaru	Razy w ciągu 24 godz.	Wzorzec min. na zmianę	Czas w tygodniu	Czas półroczny
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Silnik	Łożyska kulk.	2	0.850	1.700	co 6 m-cy	—		1.700
Łożyska	„ „	2	0.340	0.680	co 4 m-ce	0.680		

Tabela podziału pracy zmian we wzorcowych minutach					
Urządzenie	I. zmiana	II. zmiana	III. zmiana	Tygodniowo	Rocznie
1. silnik	0.680	5.612	0.680		1700
2. pompa		0.697			
Razem	9.025	22.320	9.025		
Godzin	15	37	15	19	

Tabela pracy dla zmiany				
Wydział	Budynek	Godzin w dniu	Dni	Godzin n/tydz.
8610	51 AA	0.97	6	5.82
8610	51 A	2.06	6	12,36
Razem		6,03		36,18

Praca smarowników					
Data smarowania	Nr grupy Nr łożyska	Nazwisko smarownika	Podpis smarownika	Podpis kontrolera	Uwagi

Ten system stosuje się w dużych przedsiębiorstwach. W mniejszych wystarczają tablice kontrolne obsługi pędni, wywieszane w wydziałach w/g powyższych wzorów. Przy planowaniu pracy smarowników należy dążyć do tego, aby smarowanie odbywało się wtedy, kiedy łożyska są nieczynne i odpowiednio do tego należy rozłożyć godziny zatrudnienia. Do grupy smarowników należy poza tym cała gospodarka smarowa a więc naprawa składowych części pędni, przyrządzanie wszelkich roztworów do chłodzenia narzędzi w czasie pracy maszyn, wydawanie olejów, ich fil-

trowanie i regeneracja oraz konserwacja sprzętu smarowniczego.

Prócz smarowania okresowego należy tu włączyć jako pracę obsługi i inspekcji — sprawdzanie łożysk, ich czyszczenie, sprawdzanie stanu wałów, kół zębatach, łańcuchów itp. Dzielać pracę między smarownikami należy przyjąć zasadę pól, tzn. że pewne skończone powierzchnie fabryczne przydziela się poszczególnym smarownikom a kilka takich pól, jednemu kontrolerowi. Wielkość tych pól zależy od dyslokacji fabrycznej, ilości miejsc smarowania i możliwości wykonania pracy we właściwym czasie.

Instalacje elektryczne: W fabrykach o rozbudowanej gospodarce elektrycznej istnieje będzie grupa elektrotechniczna, obsługująca silniki, aparaturę, sieć i warsztaty naprawcze. Włączanie i wyłączanie urządzeń wysokiego napięcia winno należeć do tej grupy, wobec braku wykształcenia personelu produkcyjnego. Normalna praca tej grupy polega na stałej kontroli stanu izolacji i okresowej rewizji wyłączników, aparatury rozdzielczej, sieci silników, urządzeń transformujących itp. Wszelkie zmiany i przeniesienia nie mogą być dokonywane bez wiedzy tej grupy, która posiada w ewidencji rezerwy w sieci, zezwalające na dołączanie nowych urządzeń. Do tej grupy należy badanie pojemności, strat napięcia i strat w sieci. Warsztaty elektrotechniczne

muszą być nastawione na doraźne naprawy aparatury, przewijanie silników i ich konserwację, oraz roboty instalacyjne.

Tych kilka przykładów uwidacznia, jak daleko winna być posunięta praca służby utrzymania i jak duża ciężka na niej odpowiedzialność za utrzymanie w ciągłości pracy urządzeń fabrycznych. Z drugiej strony koszt wyłożony na tę organizację musi się opłacać, aby zabezpieczyć majątek fabryczny przed przedwczesnym zużyciem i zniszczeniem.

Przechodzimy wreszcie do zagadnienia organizacji samych napraw a więc zagadnienia dotyczącego warsztatów naprawczych.

Przy zorganizowaniu służby utrzymania, która wnika w każdy najmniejszy drobiazg na fabryce, powstaje wtórne zagadnienie — doprowadzenie do porządku wszystkich napotykanym uszkodzeń. Będą to zarówno drobne poprawki, dające się wykonać na miejscu, jak i poważne roboty, które muszą być wykonywane w odpowiednio urządzonej warsztatach. Z tej racji każda z zasadniczych grup utrzymania musi posiadać swoje warsztaty reperacyjne. Warsztaty te będą mniej lub więcej rozbudowane, mogą być zarówno scentralizowane, jak i rozrzucone na fabryce. To wszyst-

ko zależy od wielkości fabryki, jej urządzeń, wyposażenia, możliwości wykorzystania urządzeń produkcyjnych dla celów naprawczych itd. Zagadnienie to więc nie może być rozwiązane schematycznie a musi być indywidualnie rozstrzygnięte, według zasady zdrowego rozsądku. Pamiętać jednak musimy o tym, że warsztaty te muszą być traktowane pod względem prowadzenia na równych zasadach rentowności, jak i wydziały wytwórcze, dalej, że korzystanie z urządzeń wytwórczych dla celów naprawczych nie może w żadnym wypadku hamować normalnego biegu wytwórczego, a z drugiej strony wykonanie napraw musi być zawsze dokonane jak najlepiej i jak najszybciej. Najwięcej zawsze kosztuje przestój maszyny czy danego urządzenia fabrycznego.

Oprócz wyposażenia warsztatów niemniej ważną kwestią jest ich organizacja i sposób prowadzenia roboty.

Wszelkie roboty konserwacyjne i remontowe prowadzone są na zasadzie zapotrzebowań inspekcji, zarówno wynikające z racji okresowej rewizji, jak i wszelkie nieoczekiwane. Drobne roboty na miejscu albo nawet w warsztacie robotnicy z wydziału utrzymania wykonują na okresową kartę pracy, likwidowaną w okresach płatniczych.

Karta pracy		Nazwisko		Nr marki				W. U. M.
Symbol urządzenia	Opis roboty	Przepracowano godzin dziennie						U w a g i
		1	2	m i e s i a c			6	
R - 194	zainstalowanie rury	7	7	7				Obciąża konto 1903
M - 32	zmiana pakunku				3			" " prod.
51 - AA				4				

Roboty poważniejsze, wykonywane w warsztacie, podlegają normalnemu planowaniu, rozdziałowi pracy, wyznaczaniu czasu na wykonanie, tak jak to dzieje się w wydziałach produkcyjnych, dobrze zorganizowanych. Karty pracy winny być tak układane, aby służyły jednocześnie jako zlecenie, jako kalkulacja i jako kontrola robocizny i podstawa do wypłaty, a jednocześnie jako podstawa do pobrania materiałów. W ten sposób upraszcza się biurowość warsztatów. Na to trzeba zwracać baczną uwagę, ponieważ zle-

ceń i robot różnorodnych w wydziale utrzymania jest bardzo dużo.

Wreszcie ostatnią fazą w organizacji służby utrzymania jest jej kontrola przez koszty.

Najważniejszą sprawą jest ujęcie kosztów utrzymania w stosunku do kosztów produkcji. Jeśli będziemy prowadzili zestawienia według poniższej tabeli, to w ciągu szeregu miesięcy (albo dłuższego okresu czasu) otrzymamy pewien przeciętny stosunek, który umożliwi nam w drodze szczegółowej analizy wypośredkowanie pewnych wzorców.

Wydział	1	2	3	4	5	6	7
	Koszty utrzymania na 1000 godz. bezpośredniej robocizny	Bezpośrednia robocizna kwartalnie	Wzorzec kwartalny $1 \times 2 \div 1000$	Bieżące koszty utrzymania kwartalnie	Stosunek bież. kosztów do wzorca $4 \div 3$	Wartość przeciętna w %/0	Stosunek $5 \div 6$
Galanteria gumowa	82.87	62.150	5.150	4.960	0.968	57	0.549
Opony	16.33	59.216	967	960	0.993	13	0.129
Impregnacja	72.48	12.122	878	947	1.077	12	0.129
Ogólne utrzymanie	9.80	133.488 *)	1.308	1.060	0.810	18	0.146

*) Całkowita robocizna bezpośrednia dla wszystkich wydziałów.

W tabeli tej ostatnia pozycja stanowić może podstawę do zastosowania pewnych premii za dobre utrzymanie, tak dla inspekcji, jak i warsztatów naprawczych.

Poza tym trzeba pamiętać, że w służbie utrzymania nie wolno w żadnym wypadku stosować systemów wynagradzania za czas (jako akord na przykład), gdyż tu chodzi o jakość wykonania,

a terminowość i wydajność ilościową kontroluje sama organizacja.

Jeśli chodzi o kwestię kosztów i ich kontrolę, to możemy tu przyjąć następującą zasadę: Koszty wydziału utrzymania muszą być bezwzględnie budżetowane, tzn. wyznaczane z góry, opierając się na statystyce i danych, zbieranych w ciągu dłuższego okresu czasu. Budżetowanie kosztów utrzymania musi uwzględniać co najmniej trzy zasadnicze grupy utrzymania — budowlaną, mechaniczną i elektryczną, oraz wydziały wytwórcze, których dotyczą. Dalej musimy ustalić dwie klasy wydatków A i B. Do klasy A zaliczymy te wszystkie wydatki, które nie przekraczają określonej z góry sumy. Wszystkie wydatki wyższe zaliczymy do klasy B, na wydatkowanie których należy uzyskać zezwolenie dyrekcji technicznej fabryki. Przy ustalaniu budżetu utrzymania decydować zawsze będą dwa czynniki. Pierwszy to doświadczenie i statystyka lat ubiegłych, drugi — to określone potrzeby utrzymania zaprojektowane i zatwierdzone przez kierownictwo techniczne.

Konta kosztów na zasadzie budżetowania będą wyglądały na przykład następująco w grupie wydatków klasy A.

Konto	rodzaj pracy
K 501	remont kanałów, drenów, ścieków
K 505	remont budynków kotłowni
K 513	remont urządzeń siły elektrycznej
K 519	remont rur parowych i syst. ogrzewania
K 533	remont zbiorników odpadkowych
K 536	remont wózków transportowych
K 537	remont traktorów
K 566	różne (analizowane co miesiąc i tylko za zezwoleniem wydziału kosztów własnych)

Akcja upłynnienia remanentów walcowych i stali szlachetnych

Centrala Handlowa Żelaza i Stali w Katowicach, ul. Wita Stwosza 7 nadesłała do izb przemysłowo-handlowych nowe zestawienie materiałów walcowanych do upłynnienia, które mogą być dostarczone ze składów tejże Centrali Handlowej w: Będzinie, Bydgoszczy, Bytomiu, Krakowie, Rzeszowie, Tarnowie, Łodzi, Poznaniu, Kaliszu, Wrocławiu, Warszawie, Bielsku, Chorzowie, Katowicach, Olsztynie, Radomiu, Sosnowcu i Wałbrzychu — niezależnie od wykorzystania przydziałów (kontyngentów) od poszczególnych zrzeszeń.

Zestawienie podające ilości, rodzaje, rozmiary oraz miejsca, w których dane materiały są zdeponowane, jest do obejrzenia w izbach przemysłowo-handlowych (w Poznaniu, ul. Mickiewicza 31, pokój 7) i obejmuje następujące materiały:

stale —

kwadratowa, okrągła, ciągniona, konstrukcyjna, resorowa, samochodowa, pilnikowa płaska, pilnikowa okrągła, pilnikowa kwadratowa, pilnikowa półokrągła, pilnikowa trójkątna, — pospolitej jakości: płaska, korytkowa, kątowna, zetowa, autobusowa, resorowa samochodowa, maszynowa,

Wreszcie przez przystosowanie kosztów, faktycznie ponoszonych i budżetowanych (przewidywanych) do ogólnej klasyfikacji kosztów w przedsiębiorstwie, mamy możność ustalania pewnych stosunków tych kosztów do kosztów produkcji.

W ten sposób uzyskujemy wystarczającą ilustrację wpływu dobrego utrzymania na wydajność produkcji, wyrażonego w pieniądzu.

Niemniej ważną stroną dobrego ujęcia wydatków na utrzymanie urządzeń jest możność ich ananizowania w dążeniu do wykrywania przyczyn ich powstawania. To jasne zdawanie sobie sprawy staje się cennym źródłem dla oszczędności racjonalnie pojętych, tzn. stosowania wydajniejszych materiałów konserwacyjnych, lepszego rozdziału roboty, pracy inspekcji w formie zapobiegania poważniejszym naprawom, powstałym wskutek spóźnionej rewizji i z tej racji nadmierne zniszczenia czy zużycia itp.

W grupie tzw. kosztów wspólnych, do których koszty utrzymania należą w całej rozciągłości, pozycja ta stanowi niejednokrotnie poważną sumę wydatków, a pole do poprawy i redukcji tych wydatków staje się bardzo szerokie z tą chwilą, kiedy istnieje możność ich pełnego analizowania i dociekania źródeł powstawania.

Jeśli więc uznamy koszty jako kontrolę działalności służby utrzymania, to ta kontrola staje się jednocześnie planem nowego układu pracy w tym dziale, która w rezultacie wyrażona znowu przez koszty da następną fazę kontroli, ujawniającą czy zastosowane środki i metody dały realne oszczędności i podniosły wydajność pracy i urządzeń fabrycznych.

inż. Jerzy Witowski.

kwadratowa handl., uniwersalna handl., teowa, okrągła i rygle stalowe,

żelaza —

kątowe, uniwersalne, okrągłe, zaciskowe, zetowe wagonowe, kątowe dziurowane, schodowe, kwadratowe, korytkowe, taśmowe, dwuteowe, prętowe, płaskie, taśmowe gorąco walcowane z bruzdą, specjalne do suwnic, imadłowe, na pierścienie zaciskowe, taśmowe w gat. handlowym, fasonowe specjalne, trójkątne, profilowe specj., półokrągłe, ocynkowane,

blachy —

żelazne — czarna, odpadkowa i w kawałkach, ryflowana w kawałkach, pancerna wyżarzona, stalowa nieokreśl. gatunku, transformatorowa i prądnicowa, krążki blaszane czarne,

dźwigary —

szerokostopowe, krótkie odcinki, dwuteowe, szyny kolejowe, łupki do szyn kolejowych, belki dwuteowe,

rury —

z gładkimi końcami, z gwintem, kotłowe — używane, z kołnierzem i kolankiem, otulone, z krzywymi, wiertnicze walcowane bez szwu i gazowe

różne —

bednarka żelazna i zimno walcowana, siatki zbrojeniowe, plecionki zbrojeniowe, kraty podestowe żelazne z palenisk i ocynkowane.

Pełne spisy są do obejrzenia w izbach przemysłowo-handlowych (w Poznaniu, ul. Mickiewicza nr 31, pokój 7).

Zamówienia na te materiały należy kierować do tych składów, w których dane materiały są zdeponowane, powołując się na „Akcję upłynienia wyrobów metalowych poza kontyngentem“.

Termin składania zamówień upływa z dniem 15 listopada 1948 r. Sprzedaż materiałów w międzyczasie zastrzeżona.

Niezależnie od powyższego Centrala Handlowa Żelaza i Stali w Katowicach podaje do wiadomości, że w Składach Stali Szlachetnej:

1. w Katowicach, ul. Korfantego 6
2. w Łodzi, ul. Gdańska 66
3. w Krakowie, ul. 1-go Maja 2
4. w Poznaniu, ul. Fr. Ratajczaka 40
5. w Warszawie, ul. Kredytowa 6

znajdują się:

- a) wiertła ze stali narzędziowej, ze stali szybko tnącej i z końcówkami z twardego metalu — w najrozmaitszych wykonaniach i długościach,
- b) płytki ze spiekanych węglików (Vidia),
- c) elektrody,
- d) stal — narzędziowa, pilnikowa, resorowa, konstrukcyjna, maszynowa, sprężynowa, koniczna, pręty stalowe itp.,

Komunikaty i różne wiadomości

Kontrola ilościowa

Prośby o zwolnienie od obowiązku prowadzenia kontroli ilościowej należy wносить nie później niż na miesiąc przed rozpoczęciem okresu rachunkowego, którego dotyczy prośba o zwolnienie. Ponieważ w przeważającej mierze okres rachunkowy zaczyna się u kupców i przemysłowców w dniu 1 stycznia, winni zainteresowani wносить uzasadnione podanie o zwolnienie z kontroli ilościowej do właściwego Urzędu Skarbowego do 30. 11. 1948 r.

Godziny otwarcia i zamknięcia sklepów.

Zgodnie z zarządzeniem Prezydenta stoł. m. Poznania jako Starosty Grodzkiego z dnia 15. 11. 1946 r. w sprawie stałego ustalenia godzin otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Poznański Dziennik Wojewódzki Nr 30, poz. 298) sklepy winny być otwarte ściśle do godziny tym zarządzeniem wyznaczonej, tj. sklepy winny być do tej godziny dostępne dla publiczności. Od tej godziny począwszy sklep winien być na zewnątrz zamknięty a publiczność w sklepie się w tej chwili znajdująca obsłużona.

Nie odnosi się to do lokali gastronomicznych, które od godz. 22,00 winny być zamknięte i nieczynne.

- e) bednarka — zimno i gorąco walcowana
- f) drut do spawania,
- g) narzędzia pneumatyczne,
- h) blacha — zimno walcowana, gorąco walcowana, resorowa i stalowa,
- i) żelazo ciągnięne.

Szczegółowe spisy podające gatunki, wymiary i ilości poszczególnych asortymentów są do obejrzenia w izbach przemysłowo-handlowych (w Poznaniu, ul. Mickiewicza 31, pokój 7).

Materiały objęte listami można nabywać niezależnie od stopnia wykorzystania kontyngentów (z wyjątkiem bednarki), zasadniczo bez ograniczeń, — stale natomiast we formie prętów lub blach tylko na zamówienie zaopatrzone w potwierdzenie izb przem.-handl., że materiał jest pilnie potrzebny do bieżącej produkcji, a taśmy (bednarka) wyłącznie tylko w ramach przyznaných kontyngentów.

Zamówienia zaopiniowane i stwierdzające, że materiał jest pilnie potrzebny do bieżącej produkcji, należy kierować tylko do tego Składu Stali Szlachetnej, w którym znajdują się dane materiały. Sprzedaż zapasów w międzyczasie zastrzeżona.

Nowości Wydawnicze:

Praca zbiorowa 19 autorów:

Poradnik Księgowego-Kalendarz na 1949 rok zł 740.—

A. Bildziukiewicz

Inwentaryzacja i roczne zamknięcie rachunkowe zł 440.—

Rachunkowość przebitkowa zł 340.—

Należność wpłaca się na konto **PKO w Katowicach III-1315 „Instytut Wiedzy“**, Gliwice, ul. Grodowa 5

MASZYNY BIUROWE

Bilansówki oraz kasy rejestracyjne

Kupno — Sprzedaż — Przeróbki

Centrala Maszyn i Przyborów Biurowych
Cz. Filipiak, Poznań, św. Marcin 32, tel. 88-19

Dyplomowany

OPTYK-FOTO

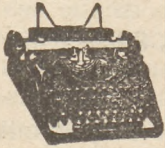
J. SALWIŃSKI

posiada na składzie duży wybór szkieł okularowych różnego gatunku. Dostarczam okular dla **Ubezpieczalni Społecznej**. Obsługa szybka i fachowa.

POZNAŃ, Półwiejska 1

Telefon nr 504-22

MASZYNY — ARTYKUŁY BIUROWE

WARSZTAT NAPRAWY
Wacław Rohowski i S-ka
Poznań, ul. Mielżyńskiego 18.
Tel. 43-25

Oplata pocztowa ulszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

Na nowy rok gospodarczy!

KSIĘGOWOŚĆ PRZEBITKOWA

polecamy

pełne asortymenty druków

„Perfecta”

dla wszystkich dziedzin księgowości

Poznań, 27 Grudnia 19 Tel. 26-80

Dla zagwarantowania terminowych dostaw, prosimy o wcześniejsze składanie zamówień

Przedstawicielstwa we wszystkich większych miastach Polski

MEBLE BIUROWE

oraz kompletne pokoje i oddzielne sztuki
poleca okazyjnie

Magazyn Mebli ST. JANIAK

Poznań, Rybaki 6, w podwórzu - Tel. 49-56

Maszyny biurowe

Zakup - Sprzedaż - Naprawa

RE-MA

Poznań, Św. Marcin 5

(przy Placu Heovera) — Telefon nr 44-07

SERWISY DO KAWY

Serwisy obiadowe
Komplety do likieru
Kleistszki — Szklanki
Talerze — Filiżanki
Szkła do zapraw

Garnki aluminiowe
Garnki kamienne,
emaliow., żelazne
Noże i widelce
Rury — Kolana

H. ŚWIETLIK

POZNAŃ, Stary Rynek 58 - Telefon 89-76

Hurtownia

Galanterii-Dewocjonalii

R. SIERADZKI i SYNOWIE

POZNAŃ, ul. Walki Młodych 10

telefony 38-88 — 37-45

Cena ogłoszeń za 1 mm na stronie 4-lamowej zł 25,—.

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa. Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel. 518-62, 23-65, 23-66.

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Ratajczaka 7. Tel. 30-80 i 91-58
i oddziały: Kraków, Rynek Główny 46 — Tel. 503-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16, Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23, skr. poczt. 790. — Tel. 344-08.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40 45-00.

Konto P. K. O. — V-4085.
Cena numeru 30,—zł, prenumerata kwartalna 300,—zł.